

особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також фізичної особи, місце перебування якої невідоме (ст. 44 ЦК України).

Отже, опіка і піклування це відносини, які регулюються не тільки цивільним законодавством, але і іншими нормативно-правовими актами. Нормативні акти закріплюють основні права і обов'язки, умови за яких можливе прийняття і припинення опіки і піклування. Різниця між опікою і піклування полягає у тому що, особи над якими встановлюються ці права, мають різні характерні правові особливості, а саме різну правосуб'єктність. Щодо осіб які беруть на себе ці зобов'язання, то після прийняття опіки і піклування у них різні права і обов'язки.

Бібліографічні посилання:

1. Андрушкова О. А. Поняття та підстави обмеження цивільної дієздатності фізичної особи за законодавством України та зарубіжних країн / Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. «Право». 2012. Вип. 19. С. 195-201. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_pravo_2012_19_34.
2. . Бойченко Г. М. Правові та процесуальні аспекти визнання особи недієздатною / Форум права. 2011. № 1. С. 94-99. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_1_19.
3. Круглова О. О. Роль інституту опіки і піклування у забезпеченні прав та інтересів дітей у сучасних умовах / Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 4. С. 159-165. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2014_4_22.
4. Надьон В. В. Умови призначення опікуна (піклувальника), реалізація їх прав та обов'язків / Теорія і практика правознавства. 2015. Вип. 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2015_1_12.
5. Правила опіки та піклування : затверджено Наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді , МОН України, МОЗ України, Міністерством праці та соціальної політики № 34/166/88 від 26.05.1999 URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0387-99>.
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Фоміна Дар'я Олександрівна,

студентка п'ятого курсу юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Аксютіна Анастасія Володимирівна,

старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі економічного розвитку держави ефективність працівників знижується, недостатньо творчого підходу, раціоналізаторської роботи та винахідництва, системності. Однією з основних ознак сучасного економічного розвитку держави - перехід на інноваційний шлях української економіки. Нововведення охоплюють усю виробничу діяльність, радикально впливають на процеси в державі, на конкурентоспроможність, імідж фірм, підприємств, установ незалежно від організаційної структури та виду діяльності.

Розвиток економіки України у XXI столітті вимагає залучення не тільки потужних інвестицій, але й інтелекту людини, її творчості та креативності. Цілком закономірним є те, що результатом творчої діяльності є комплекс певних ідей, які можуть втілюватися в окремі цілісні матеріальні та нематеріальні об'єкти. Одним із таких об'єктів, який може давати потужний економічний ресурс, є раціоналізаторська пропозиція. Існуюча нормативно-правова база у сфері охорони окремих об'єктів інтелектуальної власності та реалізації прав на них багато в чому не відповідає сучасним економічним реаліям. Тому проблема удосконалення існуючого законодавства

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ЦИВІЛЬНОГО, ТРУДОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

у сфері охорони та реалізації права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію є актуальною для спеціального наукового пошуку [4, с. 371].

Питання наукових проблем застосування у виробництві раціоналізаторської пропозиції досліджувалося такими науковцями як: Петренко С. А., Підпригора О. А., Романюк О. І., Андрощука Г. О., Бутнік-Сіверського О. Б., Цибульова П. М., Бельдія М. М., Бутяєва А. П., Прахова Б. Г., Крайнева П. П., Андрощук Г. О., Святоцький О. Д., Закорецький Г. В. та іншими.

Термін «раціоналізація» походить від стародавнього римського *ratio* – розум. Таким чином, раціоналізаторська пропозиція – це розумна пропозиція, спрямована на удосконалення будь-яких виробничих процесів. Як правило, раціоналізаторська пропозиція стосується виробництва, але вона може стосуватися й інших видів суспільно-корисної діяльності. В основному ж раціоналізаторська пропозиція спрямована на удосконалення застосовуваної техніки, технології, матеріалів, тощо. Раціоналізація – це нижній рівень науково-технічної творчості, який не вимагає високої освіти та широких знань. [3, с. 24].

Раціоналізаторська пропозиція є результатом найбільш поширеного виду технічної творчості. З плином часу змінюються акценти щодо частки впливу та рівня раціоналізації в загальному інноваційному процесі, а також в умовах трансформації інтелектуальної власності в інноваційну продукцію [2, с. 32-33].

Нормативно-правовими актами, що регулюють відносини щодо раціоналізаторських пропозицій в Україні, є Цивільний кодекс України (ЦКУ) та Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні, яке затверджене Указом Президента України від 18 вересня 1992 р. № 479/92 (далі - Тимчасове положення) (із відповідними змінами) [7]. Крім того, вказане питання регулюється низкою наступних нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію його норм, зокрема, затверджені наказом Держпатенту України від 27 серпня 1995 р. № 131 Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію, Положення про свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію та порядок його видачі, затверджене наказом Держпатенту України від 22 серпня 1995 р. № 129). Оскільки відповідно до Указу Президента України від 22 червня 1994 р. № 324/94 вищезгадане "Тимчасове положення..." частково втратило свою чинність.

Слід констатувати нагальну необхідність розробки законодавчих актів, які з врахуванням норм Книги 4 Цивільного кодексу України, заклали б нові підвалини регламентації відносин у сфері правової охорони раціоналізаторських пропозицій.

У главі 41 "Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію" Цивільного кодексу України наводиться визначення поняття раціоналізаторської пропозиції та її об'єктів, зазначаються обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції, суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Відповідно до ст. 481 ЦКУ **раціоналізаторською пропозицією** є визнана юридичною особою пропозиція, яка містить технологічне (технічне) або організаційне рішення у будь-якій сфері її діяльності. Об'єктом раціоналізаторської пропозиції може бути матеріальний об'єкт або процес. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції визначається її описом, а також кресленнями, якщо вони подані (ст. 482 ЦКУ). У ст. 483 ЦКУ зазначено, що суб'єктом права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію є її автор та юридична особа, якій ця пропозиція подана, тобто 117 правовідносини щодо раціоналізаторської пропозиції можуть існувати лише стосовно юридичної особи, якій вона подана. Автор раціоналізаторської пропозиції має право на добросовісне захоплення від юридичної особи, якій ця пропозиція подана. Юридична особа, яка визнала пропозицію раціоналізаторською, має право на використання цієї пропозиції у будь-якому обсязі (ст. 484 ЦКУ). Хоча в Тимчасовому положенні не наводиться визначення поняття "раціоналізаторська пропозиція", проте встановлюються критерії, за якими пропозиція визнається раціоналізаторською.

Для визнання раціоналізаторської пропозиції такою, законодавством на підставі зазначених вище ознак встановлено певні вимоги:

1. Створення або зміну конструкції виробів, технології виробництва і застосування техніки або складу матеріалів.

2. Є новою для підприємства, якому вона подана, якщо згідно з наявними на певному підприємстві джерелами інформації ця або тотожна поданій пропозиція не була відома настільки, що достатньо для її практичного використання.

3. Її використання дає змогу підвищити економічну ефективність або одержати інший позитивний ефект цим підприємством;

4. Не знижує надійність та інші показники якості продукції або підвищують рівень забруднення навколишнього середовища.

Згідно з п. 10 Тимчасового положення автором раціоналізаторської пропозиції визнається фізична особа, творчою працею якої вона створена. У разі, якщо раціоналізаторська пропозиція створена спільною творчою працею кількох фізичних осіб, усі вони визнаються співавторами. Порядок користування правами на раціоналізаторську пропозицію, створену у співавторстві, визначається угодою між авторами. Слід зазначити, що не визнаються авторами фізичні особи, які не зробили особистий творчий внесок у створення раціоналізаторської пропозиції, надали автору тільки технічну, організаційну чи матеріальну допомогу або сприяли оформленню 118 прав на раціоналізаторську пропозицію та її використанню. Авторіві раціоналізаторської пропозиції належить право авторства, яке є невідчужуваним особистим правом. Авторство на раціоналізаторську пропозицію охороняється безстроково [5, с. 117-118].

Сучасний світ демонструє Україні, що для забезпечення національної конкурентоспроможності немає іншого шляху, крім інноваційного. А забезпечення реалізації державної інноваційної політики неможливе без її ефективного впровадження на регіональному рівні, оскільки регіони з їх науково-технічними, фінансово-економічними, виробничими та соціальними можливостями відіграють особливо важливу роль у процесі переходу економіки на інноваційний шлях розвитку [6, с. 485].

Таким чином, слід дійти до висновку, що в Україні відсутній Закон про раціоналізаторську пропозицію, окрім чотирьох статей Цивільного кодексу України, а отже потребує прийняття окремих спеціальних нормативно-правових актів. Новий закон має забезпечити не тільки охорону права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію, охопити своєю дією сферу раціоналізаторської діяльності як окрему сферу.

Отже, основними причинами не достатнього розвитку раціоналізаторської пропозиції в Україні виступають:

- недостатнє регулювання з боку сучасного законодавства України у сфері інтелектуальної власності, зокрема доцільність розробки Закону України "Про раціоналізаторську пропозицію;
- недостатність інституціонального забезпечення розвитку раціоналізаторської пропозиції в Україні;
- світова економічна криза;
- відсутня мотивація населення до розвитку вказаної сфери;
- відсутність порозуміння між автором та підприємством унаслідок відсутності у договорі посилання на конкретну методику визначення прибутку та доходу;
- відсутність центрального органу виконавчої влади, що буде вирішувати проблеми раціоналізаторської діяльності.

Для того, щоб раціоналізаторська пропозиція в Україні розвивалася потрібно на державному рівні вирішити такі питання:

- розробити нову більш удосконалену нормативно-правову базу, зокрема, Закон України "Про раціоналізаторську пропозицію;
- утворити інститут раціоналізаторської пропозиції в Україні;
- вийти Україні з економічної кризи;
- мотивувати населення розвивати та вносити свої вклади у раціоналізаторську пропозицію;
- більш детально на законодавчому рівні впровадити методику визначення прибутку та доходу;
- призначити конкретний центральний орган виконавчої влади, який буде вирішувати проблеми раціоналізаторської діяльності.

Бібліографічні посилання:

1. Бельдій М. М., Мова Н. І., Хаустов В. К. Регулювання раціоналізаторської діяльності//eip.org.ua. 2001. С. 12.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ЦИВІЛЬНОГО,
ТРУДОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

2. Бойко Г. Раціоналізаторська робота та новаторство, їх значення в реалізації концепції виробничої бережливості// Українська залізниця. №4(34). 2016. С. 32-33.
3. Закорецька Г. До удосконалення цивільного законодавства про право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію// Патентне право. Теорія та практика інтелектуальної власності. 2007 №3 С. 24.
4. Іващенко В. А. Правові проблеми реалізації прав на раціоналізаторські пропозиції в Україні// Форум права. 2012. № 1. С. 371.
5. Онисько Є. Державне регулювання у сфері раціоналізаторської діяльності України// nbuv.gov.ua. С. 117-118.
6. Солнцева Н. В. Аналіз сучасного стану винахідницької та інноваційної діяльності в Україні// Глобальні та національні проблеми економіки// Вип. № 7. 2015. С. 485.
7. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Варбанський Олександр Володимирович
студент юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ
Науковий керівник:
Карпенко Роман Валерійович,
викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СУДОМ ЧАСТИНИ 2 СТАТТІ 65 СК УКРАЇНИ

Справи, що виникають із сімейних правовідносин, є одними із найскладніших у судовій практиці, оскільки їх розгляд завжди пов'язаний із значним психологічним навантаженням і на учасників цивільного процесу, і на суддів. Крім того, на сьогодні в законодавстві багато прогалин і колізій, що також впливають на справедливість і своєчасність захисту сімейних прав та інтересів, і як наслідок, тягнуть за собою проблеми із тлумаченням та застосуванням нормативних положень на практиці, або навіть— і неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм сімейного права.

Так, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кри-мінальних справ у справі за позовом ОСОБА_6 до ОСОБА_7, ОСОБА_8, ОСОБА_9 про стягнення боргу за договором позики, за зустрічним позовом ОСОБА_8 до ОСОБА_6, ОСОБА_7 про визнання правочину недійсним вважає, що відповідно до ч. 4 ст. 65 та ч. 2 ст. 73 СК України не покладено солідарного обов'язку на відповідача за зобов'язаннями її чоловіка, а вона може відповідати часткою майна у спільній сумісній власності подружжя за умови, що договір був укладений в інтересах сім'ї, а одержане за договором використане на її потреби у разі покладення стягнення на майно. За таких обставин судові рішення в частині стягнення з відповідачів суми боргу у солідарному порядку слід змінити, стягнувши з ОСОБА_7 та ОСОБА_8 борг у рівних частинах з кожного [1].

Водночас, у іншій справі за позовом ОСОБА_6 до ОСОБА_7, ОСОБА_8 про стягнення суми боргу за договором позики Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ пояснив, що за договором позики на ОСОБА_8 не покладається обов'язок його виконання, а надання нею згоди, як дружини, на укладення договору не покладає не неї солідарного обов'язку з боржником і вона не може відповідати за зобов'язаннями ОСОБА_7 як відповідач. Суд також звернув увагу на те, що ОСОБА_8 може відповідати своєю часткою майна у спільній сумісній власності подружжя за умови, що договір був укладений в інтересах сім'ї, а одержане за договором використане на її потреби у разі накладення стягнення на майно [2].

Згідно із ч. 2 ст. 65 СК України при укладенні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя. Тобто законодавець встановлює презумпцію наявності згоди дружини(чоловіка) на укладення договорів чоловіком(дружиною). Проте указане правило не